

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»
за темою:

**«Шляхи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності
підприємства у агропромисловій галузі
(на прикладі ТОВ "Нетафім Україна")».**

Виконала: студентка 4 курсу ФМЕ, гр. 3
Ройтенко Вікторія Юріївна _____
(підпис)

Науковий керівник:
старший викладач кафедри МЕВ
Гусенко Ольга Сергіївна _____
(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В наш час стрімкого розвитку та непередбачуваних змін як у політичному так і в соціальному просторі, перед підприємствами виникає потреба в умінні адаптуватися до них та бути готовими до кардинальних змін. Потреба у підвищенні ефективності господарювання підприємства в наш час має значення не тільки для його місця на діючому ринку товарів та послуг, але й відображає у глобальному сенсі ступінь розвитку економіки країни. І звісно для збільшення потенціалу підвищення розвитку економічного середовища, підприємству необхідно виділити ефективні напрямки своєї діяльності на ринку.

Необхідно зазначити, що саме зовнішньоторговельна діяльність підприємства важлива для всіх учасників економічних відносин, адже ця сфера безпосередньо пов'язана з міжнародними зв'язками, які є рушійною силою розвитку будь-якого бізнесу. У свою чергу зовнішньоторговельна діяльність сприяє розвитку та вдосконаленню експортного та імпортного потенціалу аграрного підприємства, підвищенню конкурентоспроможності нашої продукції та посилення позицій на міжнародному ринку товарів, також утворення раціональної структури експортно-імпоротної структури, залучення іноземного капіталу задля інвестування нових проектів.

Наразі, в умовах повномасштабної воєнної агресії росії, ефективна діяльність агропромислових підприємств як ніколи важлива для розвитку національної економіки. Головною метою для бізнесу має бути вихід на міжнародний ринок сільськогосподарської сировини та агропромислових товарів. Це дозволить не лише збільшити свій вплив на загальний стан глобальних ринкових процесів, але й стати запорукою розвитку товарної номенклатури підприємства, позитивно вплинути на якість продукції та стандарти виробництва.

Усе вищезазначене, теоретична й практична значущість відповідних проблем обумовили головну мету та завдання кваліфікаційної роботи бакалавра.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна” та визначення шляхів її підвищення.

Для реалізації мети, що поставлена, потрібно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність та особливості дослідження ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі;
- узагальнити фактори впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі;
- систематизувати методи аналізу ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику ТОВ “Нетафім Україна”;
- проаналізувати ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”;
- проаналізувати фактори впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”;

- запропонувати шляхи вдосконалення транспортно-логістичної складової зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”;
- визначити напрями впливу російської агресії на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”.

Об’єктом дослідження є ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна” та шляхи її підвищення.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі.

Методи дослідження. У процесі підготовки роботи застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. При теоретико-методичному аналізі ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства із загальнонаукових методів застосовано аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення та класифікації. До спеціальних методів належать метод економічного аналізу (в процесі аналізу сучасного стану та динаміки показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”), графічний (для наочного схематичного зображення результатів дослідження) та табличний методи (подання результатів зведення та групування аналітичних даних).

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися наукові праці українських вчених-економістів, серед яких особливо доцільно виокремити: Андришин В. П, Череп А.В, Тюріна Н.М, Кузьмін О.Є, Фатенок-Ткачук А.О, Рябкова О.В, Кулішов В.В, Дикань В.В.

Інформаційно-довідковою базою є інформаційно-аналітичні матеріали ТОВ “Нетафім Україна”, звітні дані про результати функціонування досліджуваного підприємства, інформаційно-публіцистичні видання, матеріали науково-практичних конференцій, різноманітні монографічні дослідження, електронні ресурси тощо.

Поставлені завдання вирішено з використанням пакетів прикладних програм Microsoft Excel.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні методичні та практичні положення кваліфікаційної роботи бакалавра обговорювалися на науковій студентській конференції факультету міжнародної економіки ОНЕУ (квітень 2023 р., Одеса). За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опублікована стаття: Ройтенко В. Фактори впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства агропромислової галузі на прикладі ТОВ “Нетафім Україна” // Збірник наукових робіт за підсумками студентської науково-практичної конференції факультету міжнародної економіки. Випуск 13. 2023. С. 421-426.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Робота містить 16 таблиць та 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У АГРОПРОМИСЛОВІЙ ГАЛУЗІ» розглядаються теоретико-методичні основи дослідження сутності та особливостей ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі. Систематизуються фактори впливу ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі та охарактеризовано методи оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

У другому розділі «АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “НЕТАФІМ УКРАЇНА”» досліджено показники сучасного стану динаміки експорту-імпорту продукції ТОВ “Нетафім Україна”. Проведено SWOT та PEST-аналіз досліджуваного підприємства. Визначено чинники, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”. Проведено аналіз показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

У третьому розділі «ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “НЕТАФІМ УКРАЇНА”» пропонуються напрями ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі. Особливий наголос зроблений на впливі воєнних дій на діяльність ТОВ “Нетафім Україна” та можливостях післявоєнного розвитку.

ВИСНОВКИ

На базі проведеного дослідження у роботі, було основні положення експортної діяльності підприємства для різних видів торговельної політики. Було узагальнено та відрезюмовано поняття щодо ефективності експортного механізму, а також проведено аналіз, щодо причин виходу підприємства на міжнародний ринок. Також проведений огляд, щодо державного регулювання міжнародного процесу товарообміну та функціональна характеристика митного регулювання. Висвітлена характеристика видів експорту, його функції, підтипи та види. Було виділена різниця між роздрібною та оптовою торгівлею, їх місце в процесі зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Наступним у роботі було показано, як фактори впливу мають значення в ефективності роботи підприємства. Була розділена класифікація між внутрішніми та зовнішніми факторами, що найбільше діють на експортну діяльність.

Останнім було детально розглянуто методологічні засади та концепти, що необхідні для розрахунку, аналізу та вивчення зовнішньоекономічної діяльності. Це в свою чергу дає зрозуміти сильні та слабкі сторони підприємства певної галузі, фактори, що на це впливають, та розробку шляхів для вирішення проблемних моментів.

На базі аналізу, виконаного у роботі, була надана загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Нетафім Україна». Зі звіту за період 2021-2022 фінансової діяльності ТОВ «НЕТАФІМ УКРАЇНА», можна підкреслити, що у 2022 році порівняно з 2021 необоротні активи зменшились до 1315,8 тис.грн, а ось з оборотною часткою навпаки - збільшення до 85 089,6. Активи у свою чергу на кінець 2022 року склали 86 405,4 тис.грн, і сам чистий прибуток на кінець звітного року склав 8358,8 тис.грн, але поруч з цим, поточні зобов'язання складають 90 718,9 тис.грн.

Щодо горизонтального аналізу, то можна побачити, що попередній рік в порівнянні з 2021 роком різниться кардинальною зміною суми активів на 7,98%, а значення оборотних активів становить різницю в 10,79%. Це може свідчити про помірне збільшення кількості майнових одиниць, що потребує про розвиток додаткових шляхів збуту та оптимізації на ринку.

Якщо зробити спільну характеристику, джерел фінансування, то одразу помітно істотне збільшення суми від джерел фінансування з метою збільшити оборотність активів. Це може спричинити збільшення частки короткострокових зобов'язань на 46,49%. Тобто загальна картина показує, що компанія потенційно може стати залежною від зовнішніх джерел фінансування, інвесторів і т.д., що у свою чергу може знизити потенціал власного капіталу компанії.

У роботі озвучено, що загалом, товари імпортуються з материнського заводу з Ізраїлю, а інколи з Туреччини, якщо необхідні певні види товарів. І звісно, що у транспортуванні товарів задіяні загалом морські перевезення, адже вони дешевші через масштабність перевезень. І до цього наразі виробництва «Netafim» розташовані у багатьох розвинених країнах, а найбільше їх налічується в США, Туреччини, Китаї та безпосередньо Ізраїлі. Відповідно в Ізраїлі виготовляється найновіше обладнання для крапельного зрошення. В Китаї виробництва знаходяться в найбільших містах, як: Шанхай, Ченду, Гуанчжоу та Чунцин. Там виготовляють генератори на насосні станції для масштабного зрошення. В США також загалом виготовляється лише важке обладнання, як в Китаї, але поруч з цим вони ще виготовляють конектори та великі стрічки для поливу.

Також, щоб зробити повний та розгорнутий аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства, було необхідно провести аналіз основних економічних показників за 2020-2022 роки. З аналізу можна побачити що 2022 рік в порівнянні з 2020, не дивлячись на воєнне положення в країні діяльності, зуміло підвищити Чистий дохід від реалізації продукції у абсолютному виразі до 11,67 позиції у відносному вимірі. Цей ефект спричинений як підвищення цін на товари в країні, як і вихід з ринку більшої частини серйозних конкурентів, при тому що собівартість імпортованої продукції лишалась незмінною. Також через вплив Covid-19 минулих років та воєнних дій, було спричинено ряд таких негативних факторів, як:

- нестабільні логістичні перевезення, проблеми з імпортом та експортом;
- погіршення зв'язків з країнами партнерами, неможливість транспортування морськими та деякими сухопутними шляхами на міжнародні ринки;
- нестабільність валюти, сильний вплив інфляційних процесів.

Було проведено детальний аналіз абсолютних та відносних показників ефективності імпорту та експорту товарів. З аналізу можна виділити, що рівень ефективності імпорту за 2021-2022 з -7,1% виріс до 15,085, що було спричинене більшим попитом через нестачу даних товарів на ринку. Що стосується ефективності експорту, то у 2020-21 рр., він становив 18,61%, але через воєнні дії у 2022, експорт став неможливим через перекриття багатьох логістичних шляхів та закриття головного філіалу у Херсоні, м. Нова-Каховка. Тож через переїзд офісу в одеську область, розроблення нових логістичних шляхів та відновлення кооперації з партнерами, на певний час зупинило поставки товарів в інші країни.

В роботі було розглянуто наступні питання, як удосконалення транспортно-логістичної складової зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства та вплив російської агресії на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”. Було зроблено розрахунки різних видів перевезень та визначення найоптимальнішого виду, задля вдосконалення та розвитку логістичної складової підприємства.

Також розглянуто вплив війни а бізнес-середовище та зовнішньоторговельну діяльність. Окремо виділено перелік наслідків воєнних дій та заходи задля їх мінімізації на ефективність зовнішньоторговельної діяльності фірми.

Проведено аналіз оптимізації логістичної складової шляхом відмови від найманих експедиторів, що несе за собою наслідки, як:

- добре налаштована швидка комунікація , що не вимагає посередників;
- зменшення ймовірних ризиків перевезень, через наявність «своїх людей», які дотримуються усіх необхідних інструкцій;
- значне скорочення ймовірних витрат на транспортування товарів;
- покращення логістичного ланцюга, через мобільність та легкість в контролю та розподіленню ресурсів між власними перевізниками.

Також зроблений аналіз кооперації з європейськими партнерами:

- доступність техніки - тобто співпраця з партнерами, які мають необхідну техніку, може бути дуже корисною;
- розподіл відповідальності - яка ділиться між усіма учасниками проекту, що дозволяє зменшити ризики та збільшити безпеку;
- масштабність - якщо потрібно перевезти велику кількість вантажу, співпраця з партнерами може бути більш ефективною, оскільки можна використовувати їхні ресурси та техніку.

І обрано найоптимальніший вид перевозок, як перевозки потягами, що характеризується наступним:

- залізничний транспорт дозволяє швидко доставляти товари на далекі відстані;
- це одним з найбільш безпечних видів транспорту, товари, перевезені залізницею, можуть бути захищені від шкідливих впливів навколишнього середовища;
- перевезення товарів залізничним транспортом дешевший, ніж повітряним або автомобільним транспортом;
- це найбільш екологічний вид транспортування в порівнянні з автомобільним транспортом;

- залізничний транспорт є надійним видом транспорту, оскільки він має добре розвинуту мережу залізничних ліній та завжди витримує графіки та точний час доставки.

Було виділено наступні наслідки за 2022 рік для ТОВ «Нетафім Україна» від впливу воєнних дій, зокрема:

- війна призвела до зменшення попиту на товари компанії на зовнішніх ринках;
- внаслідок військових дій в Україні звісно виникли труднощі з транспортуванням товарів до пунктів призначення, а також з оплатою за них;
- також через те, що війна вплинула на стабільність економіки країни в цілому, то це призвело до зміни валютного курсу, збільшення інфляції та зменшення покувної спроможності населення, що також відобразилось на зовнішньоторговельних операціях компанії;
- вагомим збитків завдало зменшення кількості торговельних партнерів компанії.

За показниками звітності можна побачити, як вплив воєнних дій на території України призвів до суцільного порушення механізму роботи підприємства. Значних змін зазнало підприємство з погляду показника заборгованості. Адже через власні витрати на подорожчання логістичні послуги, на зберігання товару, проблем з їх збутом призвели до істотного збільшення, як довгострокових так і короткострокових зобов'язань, задля погашення значної частки витрат. Разом з цим скоротився власний капітал, в результаті його використання як основного ресурсу виплат поточних зобов'язань.

З наведених у роботі даних, щодо мінімізації впливу війни на ефективність зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства, можна впевнено сказати, що все ж головним наразі залишається повернення довіри та впевненості у компанії, як в надійних партнерах, задля зміцнення подальших міцних зв'язків з покупцями та країнами-імпортерами.

АНОТАЦІЯ

Ройтенко Вікторія Юріївна, «Шляхи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі (на прикладі ТОВ “Нетафім Україна”)), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини» Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об’єктом дослідження є ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна” та шляхи її підвищення.

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження сутності та особливостей ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі. Систематизуються фактори впливу ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі та охарактеризовано методи оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Досліджено показники сучасного стану динаміки експорту-імпорту продукції ТОВ “Нетафім Україна”. Проведено SWOT та PEST-аналіз досліджуваного підприємства. Визначено чинники, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ “Нетафім Україна”. Проведено аналіз показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Пропонуються напрями ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у агропромисловій галузі. Особлива увага була звернена на вплив воєнних дій на діяльність ТОВ “Нетафім Україна” та можливості післявоєнного розвитку.

Ключові слова: ефективність, зовнішньоторговельна діяльність, імпортна діяльність, експортна діяльність, підприємство в агропромисловій галузі, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, логістична діяльність, морські перевезення, авіаперевезення, залізничні перевезення.

ABSTRACT

Viktoriia Roitenko, "Ways of increasing the efficiency of the foreign trade activity of an enterprise in the agro-industrial sector (on the example of LLC "Netafim Ukraine")", qualifying work for obtaining a bachelor's degree 292 "International economic relations" according to the educational program "International economic relations" Odesa National Economics University Odesa, 2023

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the paper is the effectiveness of the foreign trade activity of "Netafim Ukraine" LLC and ways to increase it.

The paper examines the theoretical and methodological foundations of the study of the essence and features of the effectiveness of the foreign trade activity of the enterprise in the agro-industrial sector. Factors influencing the efficiency of foreign trade activity of wholesale and retail trade enterprises are systematized and methods of evaluating the efficiency of foreign trade activity of the enterprise are characterized.

The indicators of the current state of the dynamics of export-import of products of "Netafim Ukraine" LLC were studied. A SWOT and PEST analysis of the investigated enterprise was carried out. Factors influencing the effectiveness of foreign trade activity of Netafim Ukraine LLC were determined. An analysis of the performance indicators of the enterprise's foreign trade activity was carried out.

Areas of effectiveness of the foreign trade activity of the enterprise in the agro-industrial sector of "Netafim Ukraine" LLC are proposed. Special attention was paid to the influence of military operations on the company's activities and the possibilities of post-war development.

Keywords: efficiency, foreign trade activity, import activity, export activity, enterprise in the agro-industrial sector, SWOT analysis, PEST analysis, logistics activity, sea transportation, air transportation, railway transportation.